

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:
Χ. Α. Παπαδημητρίου

ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ των τραπεζών στην απορρόφηση και διαχείριση σημαντικού τμήματος των κονδυλίων του Τρίτου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης αποτελεί σοβαρή καινοτομία. Η διαμεσολάβηση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών αποφασίσθηκε με στόχο την ταχύτερη αλλά και αποτελεσματικότερη εισροή των κοινοτικών πόρων στην ελληνική οικονομία. Και αυτό σε έναν από τους πλέον ευαίσθητους τομείς, αφού πρόκειται για τα κεφάλαια που θα διατεθούν προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ ότι οι τράπεζες διαθέτουν ικανοποιητική τεχνογνωσία, εγκατεστημένο και αποτελεσματικό μηχανισμό προσέγγισης και αξιολόγησης του επιχειρηματία πελάτη. Ήδη, άλλωστε, η επιχειρηματική πίστη είναι ένας από τους τομείς με τον πλέον εντατικό ανταγωνισμό. Γεγονός που ενισχύει την πεποίθηση, την οποία εκφράζει η Πολιτεία μέσω της συμφωνίας την οποία προώθησε, ότι οι τράπεζες θα επιτύχουν στο ρόλο που τους ανατίθεται.

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ διευρυμένου δικτύου, σε συνδυασμό με τα συστήματα περιφερειακής και κεντρικής αξιολόγησης και παρακολούθησης της επιχειρηματικής και επαγγελματικής πίστης, τα οποία εφαρμόζουν οι τράπεζες προσφέρουν τον κατάλληλο σύνδεσμο μεταξύ των κονδυλίων του Γ' ΚΠΣ και των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων.

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ στρογγυλής τραπεζής που διοργάνωσε το Δελτίον της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών αναδεικνύει αυτές ακριβώς τις δυνατότητες αλλά και το ενδιαφέρον που υπάρχει για μια επιτυχημένη διαχείριση των χρηματοδοτικών ευκαιριών που προκύπτουν.

Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ των τραπεζών στην υποστήριξη των προγραμμάτων που απευθύνονται στον επιχειρηματικό κορμό της ελληνικής οικονομίας είναι, προφανώς, ένας από τους λόγους που δικαιολογούν την επιλογή της Πολιτείας. Εξίσου σημαντικός είναι όμως και ένας άλλος: οι τράπεζες θα μπορούν ευχερέστερα να συμμετέχουν στα χρηματοδοτικά σχήματα στη βάση των δικών τους προγραμμάτων. Η ολοκληρωμένη προσέγγιση των πιστωτικών κινδύνων, σε συνδυασμό με την ασφάλεια που προσφέρει η συμμετοχή των αρμόδιων κρατικών υπηρεσιών και, βεβαίως, η στέρεη βάση του Γ' ΚΠΣ, κατοχυρώνει μοναδικά πλεονεκτήματα. Οι επιχειρήσεις που θα ενδιαφερθούν και, τελικώς, θα επιλεγούν, θα έχουν την ευκαιρία να προωθήσουν απαραίτητα ή και καινοτόμα σχέδια ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων, να συμπλη-

ρώσουν ενδεχόμενα κενά στο φάσμα των προϊόντων και υπηρεσιών που διαθέτουν στην αγορά τους και, γενικότερα, να περάσουν σε μια επιθετικότερη προσέγγιση της αγοράς τους.

ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ, από την πλευρά τους, θα έχουν την ευκαιρία να διευρύνουν και να συστηματοποιήσουν το πελατολόγιό τους, να αποκτήσουν πληρέστερη εικόνα και πληροφόρηση για δεκάδες χιλιάδες επιχειρήσεων.

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ μεταξύ των αρμοδίων τραπεζικών στελεχών που παρατίθεται στη συνέχεια, καθιστά προφανές το αυτονόητο: υπάρχει σύμπτωση συμφερόντων που είναι εύλογο να αναμένει κανείς ότι θα οδηγήσει σε μια δυναμική και επιτυχημένη εκπλήρωση των στόχων του προγράμματος στη σύλληψη του οποίου, η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών διαδραμάτισε αποφασιστικό ρόλο.

.....

**ΣΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
ΠΟΥ ΔΙΟΡΓΑΝΩΘΗΚΕ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΤΡΑΠΕΖΩΝ
ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ
ΟΙ ΕΞΗΣ:**

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΡΟΝΤΟΥΚΟΣ, Υποδιευθυντής Διεύθυνσης Πίστωσης, Alpha Bank

ΓΙΩΡΓΟΣ ΕΥΡΥΠΠΩΤΗΣ, Διευθυντής Τομέα Εξειδικευμένων Κλάδων,
Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος

ΘΑΝΟΣ ΚΙΤΣΙΔΗΣ, Διευθυντής Τομέα Ειδικών Εργων, Πειραιώς REDFIN

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΑΝΤΑΣ, Τομεάρχης Επιχειρηματικής Πίστης, EFG Eurobank Ergasias

ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΟΥ, Υποδιευθυντής Διεύθυνσης Πίστωσης,
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΣΟΥΜΑΣ, Διευθυντής Διεύθυνσης Επιχειρήσεων,
Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος.

Τη συζήτηση συντόνισε ο δημοσιογράφος ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Α. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Να ξεκινήσουμε τη συζήτησή μας με μια αναφορά στο ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν οι τράπεζες στην απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων, παράλληλα με τους κρατικούς μηχανισμούς αλλά και, γενικότερα, τη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων. Καθώς μάλιστα δεν μιλάμε για τη χρηματοδότηση μεγάλων έργων αλλά επιχειρηματικών πρωτοβουλιών μικρής και μεσαίας κλίμακας, το θέμα της διαχείρισης κεφαλαίων από το Τρίτο Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης αποκτά ιδιαίτερη σημασία μετά την εμπλοκή σε αυτό και των πιστωτικών ιδρυμάτων. Πώς, λοιπόν, θα βοηθήσουν οι τράπεζες στην επιτυχή έκβαση αυτού του έργου;

Α. ΤΣΟΥΜΑΣ:

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν έναν επιθυμητό πελατειακό στόχο για τις τράπεζες, ειδικά για τις χορηγητικές εργασίες. Πρώτον, γιατί οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αριθμούν σε μερικές εκατοντάδες χιλιάδες. Δεύτερον γιατί, συνήθως, έχουν ελεγχόμενο και αναγνωρίσιμο πιστωτικό κίνδυνο. Τέλος, γιατί έχουν θετικές προοπτικές βιωσιμότητας λόγω του χαμηλού νεκρού σημείου πέραν του οποίου εξασφαλίζουν την κερδοφόρα λειτουργία τους.

Υπάρχει επομένως η γενεσιουργός αιτία της θετικής στάσης των τραπεζών σε ό,τι αφορά τον εκσυγχρονισμό ή τις επενδύσεις των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Επενδύσεις τις οποίες έρχεται να ενισχύσει το Γ' ΚΠΣ.

Εξάλλου, και σήμερα οι τράπεζες, σε κάποιο βαθμό, με την αξιολόγηση των επενδύσεων και τον έλεγχο προόδου εργασιών που πραγματοποιούν, έχουν εμπειρία και συνάφεια με το αντικείμενο. Επομένως έχουν τη δυνατότητα, κατ' αρχήν τουλάχιστον και υπό ορισμένους όρους να ανταποκριθούν στο έργο που περιγράφηκε στην εισαγωγική σας ερώτηση.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Ποια είναι όμως η συνάφεια εργασιών και πώς θα αξιοποιηθεί ώστε να αποτελέσει πρόκριμμα για μια καλύτερη κατανομή των διαθεσίμων κεφαλαίων;

Γ. ΓΕΡΟΝΤΟΥΚΟΣ:

Θα συμφωνήσω με τον κ. Τσούμα. Είναι γεγονός ότι, κατά το παρελθόν, οι τράπεζες είχαν ενεργό ανάμειξη και συμμετοχή στη χρηματοδότηση κοινοτικών προγραμμάτων και έχουν προωθήσει με επιτυχία διάφορα επενδυτικά σχέδια, είτε στο πλαίσιο των εκάστοτε Αναπτυξιακών Νόμων: 2601/98, 1892/90, 1262/82 είτε των βιοτεχνικών δανείων της ANE 197/78. Ως αποτέλεσμα αυτής της πολύχρονης ενασχόλησης, έχουν αποκτηθεί πολύτιμες γνώσεις και εμπειρία στην αξιολόγηση, καθώς και στον έλεγχο υλοποίησης των επενδύσεων εις τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική δραστηριοποίησή τους στο αντικείμενο αυτό.

Η καινοτομία που εισάγεται με τα νέα προγράμματα του Γ' ΚΠΣ έγκειται στο γεγονός ότι για πρώτη φορά καλούνται οι τράπεζες να διαδραματίσουν το ρόλο του ενδιαμέσου φορέα διαχείρισης, ενώ για την προώθηση του Β' ΚΠΣ το έργο αυτό είχε ανατεθεί σε διάφορες εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Δηλαδή εκχωρείται στις τράπεζες ο χειρισμός ολόκληρου του πακέτου της επενδυτικής πρότασης. Η διαδικασία αυτή ξεκινά από την αξιολόγηση, τον έλεγχο, την παρακολούθηση και την πιστοποίηση των υπαγομένων επενδύσεων, μέχρι και τη διαχείριση των κοινοτικών κονδυλίων, δηλαδή την καταβολή των επιδοτήσεων στους τελικούς δικαιούχους, εκτός από τις μέχρι σήμερα δραστηριότητές τους, που εστιάζοντο στη χρηματοδότηση των επενδύσεων.

Σε αυτό το νέο στοιχείο του Γ' ΚΠΣ είναι προφανές ότι υφίσταται συνάφεια με το αντικείμενο δραστηριότητας των τραπεζών, δεδομένου ότι ο έλεγχος των επενδύσεων είναι ένα από τα βασικά στοιχεία των εργασιών τους. Κατ' επέκταση, η επιτυχής ανταπόκριση σε αυτή τη δημιουργική-αναπτυξιακή πρόκληση είναι αναμενόμενη.

Η πολιτεία με την απόφασή της να εκχωρήσει τη δραστηριότητα αυτή στο τραπεζικό σύστημα, αναγνωρίζει ότι οι τράπεζες διαθέτουν την απαιτούμενη υποδομή και τεχνογνωσία, και κρίνει ότι μπορούν να αντεπεξέλθουν στο έργο αυτό με αριότητα και διαφάνεια.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Η εμπειρία, ωστόσο, της κοινής γνώμης αλλά και των ίδιων των μικρών επιχειρηματιών, ως προς το ρόλο τραπεζών στη χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, δεν είναι πάντοτε θετική. Σηχνά έχουν κατηγορηθεί οι τράπεζες ότι περιμένουν αντί να αναζητούν τον πελάτη και όταν ακόμη έλθει ο πελάτης αντιμετωπίζεται κατά τρόπο που δεν οδηγεί σε λύση των χρηματοδοτικών του αναγκών. Στην περίπτωση που εξετάζουμε τώρα, της διαχείρισης των κονδυλίων του Γ' ΚΠΣ είναι προφανές ότι το κράτος επιθυμεί και θα υπογραφεί γι' αυτό ειδικό "συμβόλαιο" προκειμένου οι τράπεζες να αναζητήσουν τον πελάτη, να τον φέρουν κοντά στις δυνατότητες χρηματοδότησης, να του εξηγήσουν τι έχει να κερδίσει και πώς, αρκεί, βεβαίως, να διαθέτει ένα καλό και αιτιολογημένο σχέδιο. Πιστεύετε ότι οι τράπεζες έχουν οι ίδιες να κερδίσουν από την επαφή αυτή και το άνοιγμά τους προς το τμήμα αυτό της πελατείας;

Π. ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΟΥ:

Θεωρώ αναγκαίο να επισημάνουμε τις σαρωτικές αλλαγές που χαρακτηρίζουν τα τελευταία χρόνια τους χώρους τόσο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων όσο και του τραπεζικού συστήματος και διαφοροποιούν σημαντικά τις σχέσεις τους.

Να αναφέρω επιγραμματικά τις βασικές εξελίξεις. Αλλαγή πρώτη: τα τελευταία χρόνια βελτιώνεται εντυπωσιακά η τεχνογνωσία των τραπεζών σε ό,τι αφορά την ανάλυση και αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των επιχειρήσεων. Εξέλιξη που τις καθιστά πιο σίγουρες, ικανές να δια-

κρίνουν τους βαθμούς αμφιβολίας των επενδυτικών σχεδίων και να χρηματοδοτήσουν τις νέες ιδέες.

Αλλαγή δεύτερη: Η πιστοληπτική ικανότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων έχει σημαντικά αυξηθεί. Και μόνον από το γεγονός της κάθετης αποκλιμάκωσης των επιτοκίων, αφού δεν έχουν πλέον να αντιμετωπίσουν επιτόκια παλαιών εποχών π.χ. στο 20% που οδηγούσαν πολλές από αυτές σε σοβαρές επισφάλειες και σε ακύρωση επενδυτικών σχεδίων ή σε παράτολμα επενδυτικά σχέδια.

Αλλαγή τρίτη: Για πρώτη φορά προωθείται σε μαζική κλίμακα πρόγραμμα ενίσχυσης μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Το Γ' ΚΠΣ είναι διαφορετικό από τα προηγούμενα. Απομακρυνόμαστε από την αποκλειστικότητα των μεγάλων έργων και των μεγάλων επενδυτικών σχεδίων και επιδιώκουμε (και με τα ΠΕΠ αλλά και με το ΕΠΑΝ κ.ά. δράσεις) να διαχύσουμε κεφάλαια σε έναν τομέα της οικονομίας για τον οποίο αντιλαμβανόμαστε ότι έχει αυξημένη πιστοληπτική ικανότητα και κρίσιμο ρόλο στην αναπτυξιακή δυναμική που πρέπει να ενισχυθεί, ώστε να προκύψουν θετικές επιπτώσεις σε όλη την οικονομία.

Όλοι αυτοί οι παράγοντες συνδυάζονται με την εξέλιξη του τραπεζικού ανταγωνισμού που αναζητώντας νέες λειτουργικές πηγές εσόδων και με την ασφάλεια που προσφέρει η τεχνολογία και όσα ήδη ανέφερα, μπορεί να απευθυνθεί σήμερα με ιδιαίτερη προσοχή στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και να αναπτύξει αμοιβαία επωφελή σχήματα συνεργασίας.

Θα συμφωνήσω λοιπόν ότι, μέχρι πριν μερικά χρόνια, περιμέναμε το μικρομεσαίο να έλθει σε εμάς, με κάποιες αμφιβολίες και δισταγμούς για την ανάπτυξη συνεργασίας. Σήμερα δεν τον περιμένουμε. Όλες οι τράπεζες αναπτύσσουν προϊόντα, υπηρεσίες και δράση που αφορούν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τα προωθούν με εντατικό τρόπο.

Εχουμε λοιπόν ήδη ξεκινήσει να κοιτούμε προς τα έξω. Ακριβώς σε αυτή τη φάση θα συναντηθούμε με μια μεγάλη ροή κεφαλαίων που βοηθά τα επενδυτικά σχέδια. Μη ξεχνάμε άλλωστε ότι η επιχορήγηση ενός επενδυτικού σχεδίου κατά 35 έως 45%, όπως προβλέπουν τα ΠΕΠ αυξάνει σοβαρά τη βιωσιμότητά του και μειώνει αντίστοιχα τους κινδύνους χρηματοδότησής του.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να εξετάσουμε το κρίσιμο θέμα των κινδύνων που χρειάζεται να αναληφθούν κατά τη διαδικασία της συγχρηματοδότησης, αφού η παρουσία του κράτους και η διαθεσιμότητα των κοινοτικών πόρων περιορίζει τις προϋποθέσεις που θα έπρεπε να καλυφθούν στην περίπτωση μιας αμιγώς τραπεζικής εργασίας. Οι τράπεζες, μ' άλλα λόγια, έχουν να καλύψουν έναν πιο περιορισμένο κίνδυνο. Καθίσταται λοιπόν ευχερέστερη η αξιολόγηση του κινδύνου των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων;

Γ. ΕΥΡΥΠΙΩΤΗΣ:

Πράγματι ο πιστωτικός κίνδυνος είναι πιο ελεγχόμενος με την έννοια ότι μπορεί να αξιολογηθούν καλύτερα οι πηγές προέλευσης κεφαλαίων για την πραγματοποίηση της επένδυσης, που είναι η επιχορήγηση, η ίδια συμμετοχή του επενδυτή και ο τραπεζικός δανεισμός.

Αν η τράπεζα αξιολογήσει και διαπιστώσει την ύπαρξη ίδιας συμμετοχής της επιχείρησης στην επένδυση, τότε θεωρείται δεδομένη η πηγή άντλησης κεφαλαίων για τη χρηματοδότησή της, υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι είναι βιώσιμη και ως εκ τούτου διασφαλίζεται η λειτουργική αποπληρωμή των δανειακών κεφαλαίων.

Επιπρόσθετα ο κίνδυνος επισφαλειών για τις τράπεζες μειώνεται λόγω της μεγάλης διασποράς δεδομένου ότι πρόκειται για σημαντικό αριθμό επιχειρήσεων. Παράλληλα δίνεται η δυνατότητα στις τράπεζες πιστωτικής τους επέκτασης που συνίσταται στην προχρηματοδότηση της επιχορήγησης (bridge financing), στη χορήγηση κεφαλαίων κίνησης αλλά και γενικότερα σε όλο το φάσμα των τραπεζικών προϊόντων και εργασιών.

Όλα τα πιο πάνω εννόητο είναι ότι ως αμφοτεροβαρή, επιδρούν θετικά και στις ίδιες τις επιχειρήσεις-δυνητικούς επενδυτές, για τους οποίους η πρόσβαση στο Τραπεζικό Σύστημα γίνεται ευκολότερη.

Με την ανάμειξη των τραπεζών στη διαχείριση του Γ' ΚΠΣ η πληροφόρηση των δυνητικών επενδυτών καθίσταται άμεση και ευρεία λόγω του ικανού αριθμού φορέων υποδοχής που διατίθενται αλλά και καθοδηγητική, δεδομένου του συμβουλευτικού ρόλου των τραπεζών.

Με αυτόν τον τρόπο εκτιμάται ότι διασφαλίζεται η απορροφητικότητα των κονδυλίων του Γ' ΚΠΣ αλλά και η βιωσιμότητα των επενδυτικών σχημάτων, επ' ωφελεία όλων των συμβαλλόμενων μερών και της Εθνικής Οικονομίας γενικότερα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Έχουμε επομένως πελάτες που είναι ήδη γνωστοί στις τράπεζες, σε καθεστώς ελεγχόμενου κινδύνου. Το κράτος περιμένει όμως, παράλληλα, να εξασφαλιστεί η διαφάνεια ως προς την εφαρμογή των κριτηρίων επιλεξιμότητας και, τελικώς, της βιωσιμότητας. Πώς θα συμβάλουν οι τράπεζες στις πλευρές αυτές του νέου μηχανισμού κατανομής των κονδυλίων; Και, ακόμη, πόσο έτοιμος είναι ο τραπεζικός υπάλληλος για τη διεκπεραίωση των νέων αυτών καθηκόντων;

Π. ΜΑΝΤΑΣ:

Είναι φανερό ότι το κράτος θέλει να κατευθύνει με επιτυχία την υγιή χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Χωρίς αυτό να υπονοεί σιδηρόπριμα μπορεί να έχει συμβεί στο παρελθόν. Γιατί οι τράπεζες, μέσω των μηχανισμών χρηματοδότησης που χρησιμοποιούν έχουν τη δυνατότητα να κατευθύνουν και να αξιοποιούν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις χρηματοδοτήσεις αυτές.

Είναι ακριβώς, πιστεύω, το αντικείμενο των τραπεζών. Οι συνθήκες πράγματι έχουν αλλάξει στο τραπεζικό σύστημα και νομίζω ότι αυτό είναι ένα

βασικό συμπέρασμα της συζήτησής μας. Οι τράπεζες δεν περιμένουν πλέον τον πελάτη να έρθει στο γραφείο για να τον αξιολογήσουν. Είμαστε μάρτυρες μιας πολιτικής μάρκετινγκ κυρίως προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις για την απόκτηση μεριδίου αυτής της αγοράς. Πιστεύω λοιπόν ότι και τεχνογνωσία υπάρχει και αλλαγή πολιτικής από την πλευρά των τραπεζών. Γιατί πέραν του μεριδίου αγοράς που επιδιώκει να αποκτήσει κάθε τράπεζα είναι και οι συνέργειες που θα προκύψουν μέσα από αυτές τις συνεργασίες.

Δεν είναι λοιπόν μόνον η αμοιβή που προφανώς θα εισπράξει η τράπεζα από το κράτος. Το ενδιαφέρον των τραπεζών σ' αυτό το πρόγραμμα στηριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων αφορά την απόκτηση μεριδίου στη σημαντική αγορά μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Μια μικρομεσαία επιχείρηση δεν θα λάβει μόνο αυτό το δάνειο ή μόνο αυτή την επιχορήγηση. Η κάθε τράπεζα έχει τη δυνατότητα μέσα από αυτό το χρηματοδοτικό σχήμα να προωθήσει πολλά άλλα προϊόντα προς την ειδική αυτή πελατεία.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Πώς πρέπει να εκτιμήσουμε τις πιθανότητες επιτυχίας του σχεδίου αυτού; Πόσο εύκολα θα βρεθούν οι αποδέκτες και πόσο επιτυχής θα είναι η απορρόφηση των πόρων;

Θ. ΚΙΤΣΙΔΗΣ:

Ας δούμε τι γίνεται από την πλευρά όλων των παραγόντων που θα συντελέσουν στην επιτυχία του εγχειρήματος.

Από την πλευρά των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ούτως ή άλλως το ενδιαφέρον υπάρχει. Αυτό δείχνει η εμπειρία μας από την εμπλοκή της Τράπεζας Πειραιώς σε αντίστοιχα προγράμματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Ανάπτυξης. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις ανάλογα και με το βαθμό εκσυγχρονισμού τους και επαφής τους με αυτά τα προγράμματα γνωρίζουν βεβαίως τη διαθεσιμότητα των κοινοτικών πόρων. Προσαρμόζουν σιγά-σιγά την “κουλτούρα” τους στις νέες απαιτήσεις. Οχι χωρίς προβλήματα, αλλά σαφέστατα πλέον, η οργάνωση, οι απαιτήσεις και οι προσδοκίες του μικρομεσαίου επιχειρηματία στην Ελλάδα δεν είναι εκείνες που ήταν πριν από μια δεκαετία.

Ως προς το Δημόσιο τώρα, που είναι ουσιαστικά ο κύριος ενδιαμέσος μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελληνικής κοινωνίας για την απορρόφηση των κονδυλίων και που σύμφωνα με τις κατευθύνσεις των Ευρωπαϊκών Οργάνων “προσδιορίζει τους κανόνες του παιχνιδιού”. Ο ρόλος του φαίνεται να είναι σαφώς πιο ξεκάθαρος σε σχέση με το παρελθόν. Υπάρχει, παρά τις όποιες καθυστερήσεις και ελλείψεις, η διατυπωθείσα βούληση των κρατικών αρχών να προχωρήσουν στη διαφανή, αντικειμενική και αποτελεσματική διαχείριση του δημόσιου χρήματος, την εκτεταμένη διάχυση της πληροφόρησης και την εγκατάσταση απλών και προσιτών διαδικασιών προσιτών στον κάθε επιχειρηματία.

Επίσης, διαφαίνεται η βούληση του Δημοσίου είναι να αλλάξουμε, σε κάποιο βαθμό, προσανατολισμό. Κατά το παρελθόν, στο πρώτο και δεύτερο Κοινοτικό Πλαίσιο, τα κοινωνικά και αναπτυξιακά κριτήρια αποτελούσαν την υπ' αριθμό ένα προτεραιότητα για την επιλογή των αποδεκτών των επιχορηγήσεων. Σήμερα, τα κριτήρια αυτά παραμένουν, αποτελώντας εξάλλου στρατηγικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όμως, το κριτήριο της επιχειρηματικής διάστασης και της δημιουργίας βιώσιμων επιχειρηματικών μονάδων αναδεικνύεται και αυτό ως ισοδύναμη τουλάχιστον προτεραιότητα. Αυτό δεν φαίνεται μόνο στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αλλά σ' όλη τη διάσταση του Γ' ΚΠΣ. Η οικονομική βιωσιμότητα και η επιχειρηματική αποτελεσματικότητα αποτελούν σημαντικό κριτήριο επιλεξιμότητας πολλών έργων, υποδομής, περιβάλλοντος, κ.ά.

Ευτυχώς το Δημόσιο αντελήφθη ότι, στα πλαίσια των παραπάνω επιλογών, οι τράπεζες αποτελούν τον καθ' ύλην αρμόδιο πυρήνα που θα μπορέσει να πετύχει στη διαχείριση και την απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων. Γιατί διαθέτουν διαδικασίες, στελέχη, εκτεταμένο δίκτυο και τεχνογνωσία. Ειδικά δε σε ό,τι αφορά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, δεν νομίζω να υπάρχουν άλλοι οργανισμοί που να γνωρίζουν και να έχουν εξοικειωθεί καλύτερα με τις ιδιαιτερότητες του χώρου αυτού.

Επομένως, το σχέδιο αυτό θα επιτύχει, υπό την προϋπόθεση ότι οι όροι του παιχνιδιού θα είναι ξεκάθαροι, με σαφώς προσδιορισμένο ρόλο μεταξύ των ενδιαφερομένων.

Π. ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΟΥ:

Η απορροφητικότητα των πόρων αποτελεί θέμα καίριας σημασίας για την εθνική οικονομία. Θα κριθεί κατ' αρχήν και από το κατά πόσο θα μπορέσουμε να απομακρυνθούμε από κάποιες παθογένειες του παρελθόντος. Θα αναφερθώ συγκεκριμένα σε δύο από αυτές.

Η πρώτη αφορά τη μεγάλη γραφειοκρατία στη διαχείριση των προγραμμάτων και στη διάχυση των κονδυλίων. Η δεύτερη συνδέεται με την ύπαρξη πολλών και διαφορετικών διαμεσολαβήσεων. Η συμβολή των τραπεζών μπορεί, σε μεγάλο βαθμό, να βοηθήσει ώστε το θέμα αυτό να κλείσει, αφού οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν αναπτύξει ήδη στενές σχέσεις με τις τράπεζες για μια πλειάδα αναγκών, μεταξύ των οποίων και τα επενδυτικά τους σχέδια. Γεγονός που τους δίνει τη δυνατότητα να θέτουν προτεραιότητες και να μη διασπούν δυνάμεις, πόρους και το δυναμισμό τους σε πολλά και διαφορετικά κέντρα.

Αλλά και οι ίδιες οι τράπεζες απευθύνονται στην επιχείρηση μιλώντας της για τα σφάλματά της και για το παρόν και το μέλλον της και όχι με ένα στεγνό “ναι” ή “όχι” στο οποιοδήποτε επενδυτικό σχέδιο.

Δεν υπάρχει άλλος καταλληλότερος φορέας για να διοχετεύσει στην επιχείρηση τεχνογνωσία που βελτιώνει το ίδιο της το επενδυτικό πρόγραμμα. Πού, δηλαδή, πάσχει, πού πιθανόν χρειάζεται μεγαλύτερη προσοχή ή τι εί-

ναι παράτολμο και στις προβλέψεις και στις επιλογές. Δεν θα εγκριθούν όλες οι προτάσεις που θα έρθουν στην τράπεζα αλλά θα εγκριθούν πολύ καλύτερης ποιότητας προτάσεις από εκείνες που εγκρίνονταν μέχρι τώρα. Και στο παρελθόν οι φορείς αξιολόγησης χρησιμοποιούσαν στελέχη με τραπεζική εμπειρία, άρα έμμεσα η τραπεζική εμπειρία περνούσε χωρίς όμως να υπάρχει δέσμευση των ίδιων των τραπεζών και των μηχανισμών τους θα ήθελα να αφουγκραστούμε με προσοχή κάποιες διατυπωμένες απόψεις για τη “δαμόκλειο σπάθη” της τραπεζικής αξιολόγησης και να απαντήσουμε με παρηγοσία: φίλοι επιχειρηματίες, η απόρριψη ενός επενδυτικού σχεδίου κακής ποιότητας προετοιμασίας και αμφίβολης βιωσιμότητας είναι πολλαπλά ωφέλιμη για την επιχείρησή σας.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Ένα από τα κριτήρια που απαιτούνται στην επιτυχημένη προσπάθεια είναι να διασφαλισθεί η ταχεία και καλά κατανεμημένη πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων προς τις τράπεζες και αυτό σε όλη την επικράτεια. Οχι μόνον στα μεγάλα αστικά κέντρα και εκεί όπου οι τράπεζες έχουν ήδη συγκεντρώσει την προσοχή τους με τα καταστήματα ή με τις κεντρικές τους υπηρεσίες, αλλά να δοθεί η δυνατότητα σε όλες τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να έλθουν σε επαφή με τα κονδύλια του Γ' ΚΠΣ. Θα μπορέσει να γίνει αυτό; Υπάρχει επαρκής βαθμός προόδου που να μας το εξασφαλίζει;

A. ΤΣΟΥΜΑΣ:

Ο συντονισμός από το κέντρο προς τις περιφερειακές μονάδες είναι αναπόφευκτος. Θα έλεγα και επιβεβλημένος. Όπως επίσης επιβεβλημένη είναι και η καθιέρωση όσο το δυνατόν πιο ευέλικτων διαδικασιών και θα συμφωνήσω στο σημείο αυτό με τον κ. Παπαζαχαρίου που εύστοχα το ανέφερε σημειώνοντας ότι πρέπει να υπάρξουν διαδικασίες ευέλικτες προκειμένου να επιτευχθεί κατά το δυνατόν μεγιστοποίηση της απορροφητικότητας των κονδυλίων του Γ' ΚΠΣ.

Όσον αφορά τη διασπορά των μονάδων που θα διατεθούν από το τραπεζικό δίκτυο για να εξυπηρετήσουν το σχετικό έργο, δηλαδή την υποδοχή των αιτήσεων, την ενημέρωση του επενδυτή, τη συμπλήρωση των γνώσεών του σε ό,τι αφορά το Γ' ΚΠΣ και ειδικότερα τις ΜΜΕ και όλων των υπολοίπων εργασιών που προβλέπονται για να υλοποιηθεί το Γ' ΚΠΣ στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις νομίζω ότι το δίκτυο το οποίο θα διαθέσουν οι τράπεζες είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό επαρκές ιδιαίτερα αν ληφθεί υπόψη το τι συνέβαινε στα προηγούμενα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης.

Π. ΜΑΝΤΑΣ:

Θα ήθελα να κάνω μια παρέμβαση στο σημείο αυτό. Οι τράπεζες έχουν ένα ευρύ δίκτυο σε όλη την επικράτεια. Βέβαια σ' αυτό θα βοηθήσει πολύ η τεχνολογία. Τα πράγματα έχουν αλλάξει από το παρελθόν. Σήμερα μιλάμε για εγκρίσεις. Μπορεί στην πρώτη σειρά ο αρμόδιος τραπεζικός

υπάλληλος να υποδέχεται τις αιτήσεις κ.λπ., όμως μπορούμε να έχουμε γρήγορες αποφάσεις και απαντήσεις. Αλλωστε αυτό συμβαίνει και σήμερα σε όλο το τραπεζικό σύστημα.

Αυτό το οποίο προσθέτει η πρόοδος της τεχνολογίας είναι αυτό που θα βοηθήσει ακριβώς την εξυπηρέτηση και του πιο απομακρυσμένου σημείου της χώρας. Και εδώ οι τράπεζες που εκπροσωπούνται, απ' ό,τι είναι φανερό έχουν ένα ευρύ δίκτυο σε όλη τη χώρα αλλά έχουν και ανεπτυγμένο τεχνολογικό σύστημα παρακολούθησης των εργασιών των καταστημάτων τους.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Ένα από τα ειδικά προγράμματα είναι και εκείνο που αφορά την υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας στον τουρισμό. Στα σχέδια της Πολιτείας, που πρόκειται να εξυπηρετήσει το Γ' ΚΠΣ, είναι και η προσαρμογή ενός τουριστικού μοντέλου που εμφανίζει σημεία κόπωσης, στα νέα, ανταγωνιστικότερα, δεδομένα του κλάδου. Εκτιμάτε ότι οι τράπεζες θα μπορέσουν να παίξουν ενεργό ρόλο στην κατεύθυνση αυτή;

Γ. ΕΥΡΥΠΙΩΤΗΣ:

Είναι γεγονός ότι τα καινούργια δεδομένα στον τουρισμό αφορούν σε παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας με χαμηλό κόστος για τον πελάτη και απευθύνονται κυρίως σε τουρίστες μικρομεσαίου εισοδήματος που αποτελούν και τον κύριο όγκο τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού τουρισμού.

Στην Ελλάδα, μετά την υιοθέτηση του ευρώ για λόγους ανταγωνιστικότητας, είναι απόλυτα επιβεβλημένη η βελτίωση της υποδομής των μικρών κυρίως τουριστικών επιχειρήσεων (καταλυμάτων, ξενοδοχείων κατώτερης κατηγορίας κ.λπ.), ο εκσυγχρονισμός τους και η βελτίωση παροχής υπηρεσιών από αυτές, με σχετικά χαμηλό κόστος για τον επενδυτή, γεγονός που μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη βοήθεια των κονδυλίων του Γ' ΚΠΣ.

Ως αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής είναι η βιωσιμότητα και η ανάπτυξη των υφιστάμενων επιχειρήσεων αλλά και των υπό ίδρυση, οι οποίες λειτουργούν συμπληρωματικά όσον αφορά τις μεγάλες τουριστικές μονάδες, ώστε να καλύπτονται οι τουριστικές ανάγκες όλων των εισοδηματικών τάξεων.

Στο πιο πάνω πλαίσιο, είναι αυτονόητο το ενδιαφέρον των τραπεζών προκειμένου να στηρίξουν κάθε προσπάθεια (χρηματοδότηση κ.λπ.) προς αυτή την κατεύθυνση.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Μέχρι τώρα όμως στον τουρισμό είχαμε κυρίως ενισχύσεις όπως εκείνες του αναπτυξιακού νόμου, κυρίως για τον εξοπλισμό και τα κτίρια. Τώρα όμως έχουμε ανάγκη να προσφερθούν καινούργια προϊόντα κυρίως στην πλευρά της ποιότητας των προσφερομένων υπηρεσιών. Ποιο είναι το ενδιαφέρον των τραπεζών στην κατεύθυνση αυτή;

Γ. ΕΥΡΥΠΠΩΤΗΣ: Το ενδιαφέρον των τραπεζών έγκειται στη χρηματοδότηση όλων των τουριστικών, από απόψεως μεγέθους, βαθμίδων.

Π. ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΟΥ: Με την ιδιαίτερη αναφορά στις δράσεις ενίσχυσης του τουρισμού στη συζήτησή μας δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν υπάρχει ανάλογο ενδιαφέρον για τη μεταποίηση. Αρκούμαι εδώ να επισημάνω τη σημασία της ενίσχυσης της καινοτομίας και του παραγωγικού εκσυγχρονισμού, που ακολουθεί την πρόσφατη κατάργηση του απηρχαιωμένου καθεστώτος της ANE 197/78 για τη βιοτεχνία.

Μία παρατήρηση ακόμα ως προς την ευελιξία. Μέχρι τώρα τι συνέβαινε; Έτρεχαν ταυτόχρονα δύο διαδικασίες: από τη μία το δάνειο και η σταδιακή εκταμίευσή του, και από την άλλη η σταδιακή εκταμίευση των δημοσίων ενισχύσεων. Σήμερα μπορούμε να τρέχουμε και τις δύο διαδικασίες μαζί και να μην υπάρχει το παλιό φαινόμενο, το δάνειο να εκταμιεύεται έγκαιρα και η επιχορήγηση να αργεί λόγω γραφειοκρατικών καθυστερήσεων (με δημιουργία πρόσθετου κόστους “bridge finance” για τον επενδυτή.) “Με ένα σμπάρο δυο τρυγόνια” όπως λέει το γνωστό λαϊκό απόφθεγμα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Δηλαδή, οι τράπεζες είχαν ήδη διαπιστώσει ότι υπάρχουν καινούργιες συνθήκες και η ευκαιρία που δίνει το Γ' ΚΠΣ είναι να προχωρήσουν ταχύτερα στη χρηματοδότησή τους;

Γ. ΕΥΡΥΠΠΩΤΗΣ: Η διαχείριση των κονδυλίων του Γ' ΚΠΣ από τις τράπεζες και η αξιολόγηση των επενδυτικών προγραμμάτων θα έχει σαν αποτέλεσμα την αμεσότερη χρηματοδότηση των επενδυτικών σχεδίων αλλά και τη γρηγορότερη απορρόφηση των κονδυλίων της επιχορήγησης από τους δυνητικούς επενδυτές.

Π. ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΟΥ: Το δίκτυο των τραπεζών είναι κατάλληλα διαρθρωμένο να μιλήσει και με ειδικό τρόπο στις ειδικές θεματικές ενότητες. Για παράδειγμα θα προσφέρουμε εξυπηρέτηση στη μεταποίηση και στον τουρισμό όπου υπάρχει αντίστοιχα αυξημένη δραστηριότητα αυτών των κλάδων, με προσωπικό που έχει εξειδικευθεί να συναλλάσσεται με επιτυχία με επιχειρηματικούς κλάδους που αποτελούν τον κορμό της πελατείας του τοπικού καταστήματος σε βιοτεχνική ή τουριστική περιοχή αντίστοιχα.

Η κατανομή του δικτύου επιτρέπει να πάμε κατευθείαν σε εκείνα τα κέντρα που υπάρχει το ανάλογο ενδιαφέρον και όχι κατ' ανάγκη στα διοικητικά κέντρα της χώρας ή των περιφερειών που πολλές φορές μπορεί να μην έχουν σχέση με τα μεγέθη και τις επιχειρήσεις για τις οποίες συζητάμε.

Για να έρθουμε τώρα στο θέμα του τουρισμού, τα ΠΕΠ για την ενίσχυση των μικρών καταλυμάτων αφορούν τη μια πλευρά των αναγκών που έχουμε για την ανάπτυξη της τουριστικής μας υποδομής (η άλλη πλευρά είναι τα μεγά-

λα έργα και ο τουρισμός των υψηλών εισοδηματικών επιπέδων). Δίνεται η ευκαιρία με τον εκσυγχρονισμό των μικρών τουριστικών καταλυμάτων να ξεφύγουμε από καταστάσεις που σε πολλές περιπτώσεις δεν μας τιμούν ως χώρα και ως τουριστική υποδομή σε μια πολύ διασπαρμένη τουριστική αγορά, ιδιαίτερα της Νησιωτικής Ελλάδας και των παραθαλάσσιων και ορεινών περιοχών. Ευκαιρία συνολικής αναβάθμισης του ιστού των μικρών και ευέλικτων μονάδων και της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Γ. ΓΕΡΟΝΤΟΥΚΟΣ:

Απώτερος σκοπός, πρόθεση τόσο της Κοινότητας όσο και της Πολιτείας είναι η ευπρεπής παρουσία των μικρών σε μέγεθος και ταξινόμηση, τουριστικών καταλυμάτων. Πρέπει κάποια στιγμή όλες αυτές οι μικρές τουριστικές επιχειρήσεις να αναβαθμισθούν και να αποκτήσουν ευπρεπέστερη μορφή διότι συμβαίνει συχνά η κακή σημερινή κατάσταση αρκετών από αυτές να δυσφημούν τη χώρα και να διώχνουν επισκέπτες αντί να τους προσελκύουν.

Θ. ΚΙΤΣΙΔΗΣ:

Ορμώμενος από την αναφορά η οποία έγινε σε κάποια μεγάλα ή μεσαίας κλίμακας τουριστικά έργα, σημειώνω ότι αυτά δεν αποτελούν και το άμεσο αντικείμενο των δράσεων των ΠΕΠ που θα διαχειρισθούν οι τράπεζες. Σαφέστατα συμφωνώντας και με τους υπόλοιπους συναδέλφους υπάρχει και ανάγκη, αναπτυξιακή ανάγκη, κοινωνική, ανάγκη αισθητική για την αναβάθμιση των μικρών τουριστικών καταλυμάτων.

Σαφέστατα αποτελούν μια αγορά και για το πιστωτικό σύστημα της χώρας, όμως η ενίσχυσή τους θα έχει και πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα και στην ενδεχόμενη τόνωση άλλων πιο σημαντικών δραστηριοτήτων μεγαλύτερης κλίμακας. Π.χ. εάν σε μια περιοχή υπάρξει ο κατάλληλος αριθμός τουριστικών κλινών διεσπαρμένων σε μικρές ανταγωνιστικές μονάδες, μπορεί να υποστηριχθεί η δημιουργία ενός κέντρου ειδικού ή εναλλακτικού τουρισμού χωρίς να απαιτείται, το κέντρο αυτό να αποτελεί μέρος μιας τεράστιας ξενοδοχειακής μονάδας, γεγονός που θα προϋπέθετε την επένδυση μεγάλου ύψους κεφαλαίων που δεν προσελκύονται εύκολα. Επομένως, υπάρχει αυτή η αλληλουχία μεταξύ της δυνατότητας ανάπτυξης των μικρών τουριστικών καταλυμάτων και των προϋποθέσεων που δημιουργούν αυτά για ενδεχόμενη ανάπτυξη, νέων τουριστικών προϊόντων, μονάδων θαλασσοθεραπείας, συνεδριακού τουρισμού και μάλιστα σε περιοχές οι οποίες δεν είναι μέχρι τώρα ανεπτυγμένες.

Π. ΜΑΝΤΑΣ:

Να συμπληρώσω ότι αυτή τη στιγμή οι μικρομεσαίες τουριστικές επιχειρήσεις υφίστανται μια σοβαρή πίεση. Πρώτον, από τις μεγάλες μονάδες που έχουν καλύτερη δυνατότητα πρόσβασης στο τραπεζικό σύστημα και δεύτερον από τους tour operators, με αποτέλεσμα να είναι αντιμέτωπες με ένα δυσανάλογο ανταγωνισμό.

Μέσα από το Γ' ΚΠΣ θα μπορέσουν και αυτοί να έχουν μια πρόσβαση και να αντλήσουν κεφάλαια τα οποία τους λείπουν αυτή τη στιγμή. Το πρώτο είναι αυτό. Το δεύτερο, κρίσιμο στοιχείο στον τουρισμό μας αυτή τη στιγμή, είναι η προσπάθεια επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου και η δημιουργία του χειμερινού τουρισμού. Το παρόν ΚΠΣ είναι φανερό ότι θα βοηθήσει τη δυνατότητα δημιουργίας του χειμερινού τουρισμού, με τη δημιουργία μικρομεσαίων μονάδων σε ορεινές περιοχές γιατί η απορροφητικότητα των μεγάλων μονάδων δεν είναι δυνατόν να είναι τέτοια κατά τη διάρκεια του χειμώνα με αποτέλεσμα να σταματούν τη λειτουργία τους. Έτσι θα δοθεί η δυνατότητα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις μέσα από αυτό το πλαίσιο στήριξης να αναπτυχθούν και αυτές για να μπορούν να ανταγωνιστούν με λίγα λόγια τους ξένους και τις μεγάλες μονάδες.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Να επιστρέψουμε όμως στα γενικά θέματα διαχείρισης για να δούμε πώς θα κινείται η διαδικασία χρηματοδότησης μέσω των τραπεζών.

Γ. ΓΕΡΟΝΤΟΥΚΟΣ:

Η εμπλοκή του τραπεζικού συστήματος στη διαχείριση των κοινοτικών πόρων επιφέρει εκτός των άλλων μεγαλύτερη διασπορά μέσω της καλύτερης επικοινωνίας των προγραμμάτων και αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό, διότι με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται η απορρόφηση των κοινοτικών πόρων. Διότι όταν ένας ενδιαμέσος φορέας διαχείρισης στο παρελθόν έπρεπε να επικοινωνήσει ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα που διαχειριζόταν με 10, 15, 20 υπαλλήλους, καταλαβαίνετε τι θα γίνει αυτή τη στιγμή, μια διασπορά 2.500 καταστημάτων νομίζω σε όλη τη χώρα – κάπου τόσο υπολογίζουμε – πόσο καλύτερα θα εξηγηθούν όλα αυτά τα προγράμματα.

Εξειδικευμένα στελέχη που διαθέτουν όλες οι τράπεζες στα καταστήματά τους, μπορούν να παράσχουν σοβαρές χρηματοοικονομικές συμβουλές, διότι είναι κοινή πεποίθηση όλων των τραπεζών ότι οι καλύτεροι πελάτες τους είναι οι εκπαιδευμένοι πελάτες.

Μέσα από τη διαδικασία αυτή της επικοινωνίας με τον πελάτη εκτός από την αμοιβαία ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών, μπορούμε και να τον προστατεύσουμε ή να τον καθοδηγήσουμε με συγκεκριμένες επιχειρηματικές προτάσεις. Δεν μπορούμε βεβαίως εμείς να γνωρίζουμε το επιχειρηματικό αντικείμενο καλύτερα από τους ίδιους, τον ίδιο τον επιχειρηματία. Δεν μπορούμε δηλαδή να κάνουμε καλύτερα τον ξενοδόχο από έναν ξενοδόχο. Μπορούμε όμως να τον συμβουλευτούμε επιχειρηματικά εις τρόπον ώστε να αποφύγει διαχειριστικά λάθη ή να βελτιώσει την οικονομική του οντότητα. Αυτό λοιπόν, δηλαδή η αναβάθμιση της επικοινωνίας μεταξύ επιχειρηματιών-τραπεζών είναι ένα μεγάλο επίτευγμα που θα δούμε και θα απολαύσουμε στο μέλλον σαν χώρα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Τι θα συνεισφέρουν τελικά οι τράπεζες στη διαδικασία αυτή;

Α. ΤΣΟΥΜΑΣ:

Νομίζω ότι αυτό πρέπει να το αποφύγουμε και για λόγους δεοντολογίας, και για λόγους ουσίας. Και πιστεύω ότι θα το αποφύγουμε. Οι τραπεζοϋπάλληλοι έχουν μάθει και κινούνται με ταχείς ρυθμούς, ρυθμούς αποτελεσματικότητας.

Μην ξεχνάμε άλλωστε ότι και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, αλλά και στην Ελλάδα στο παρελθόν, χρησιμοποιήθηκαν οι τράπεζες ως συνεργάτες της πολιτείας για υλοποίηση τέτοιων προγραμμάτων. Στο εξωτερικό και τώρα οι τράπεζες συνεργάζονται και αναλαμβάνουν μέρος των εργασιών αυτών, υλοποίησης δηλαδή των Κοινοτικών Πλαισίων, ενώ στο παρελθόν οι ελληνικές τράπεζες είχαν αναλάβει να υλοποιήσουν αναπτυξιακά προγράμματα.

Σας θυμίζω το προηγούμενο της Αγροτικής Τράπεζας ή της ΕΤΒΑ για την υλοποίηση του αναπτυξιακού νόμου του 1892 του '90. Ή του Κοινοτικού προγράμματος "PHARE JOPP". Αρα έχει ήδη δοκιμαστεί και θα έλεγα με επιτυχία η ανάμειξη κατά το παρελθόν των τραπεζών σε ανάλογα εγχειρήματα. Γιατί λοιπόν να μη δείξουν την ίδια ή και μεγαλύτερη ευελιξία τώρα;

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Υπάρχει βεβαίως η παλαιότερη εμπειρία των τραπεζών, την εποχή των κεντρικών αποφάσεων κατανομής των πιστώσεων. Τώρα όμως η αγορά είναι απελευθερωμένη. Δηλαδή κατά τον ίδιο λόγο που ο πελάτης διαλέγει την τράπεζά του και ο δικαιούχος κοινοτικών κονδυλίων θα έχει τη δυνατότητα να απευθυνθεί στη μία ή στην άλλη τράπεζα, να συνεργαστεί μαζί της, προκειμένου να πάρει μέρος στα διαθέσιμα προγράμματα. Δεν είναι, για παράδειγμα, υποχρεωμένος να πάει στην τράπεζα με την οποία ήδη συνεργάζεται. Έχει δηλαδή το δικαίωμα επιλογής. Υπάρχει επομένως ένα πεδίο ανταγωνισμού ώστε να προσελκύσουν τον πελάτη. Πώς θα λειτουργήσει, λοιπόν, ο ανταγωνισμός;

Θ. ΚΙΤΣΙΔΗΣ:

Είναι ένας ανταγωνισμός, αλλά ιδιότυπος, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά το συγκεκριμένο έργο, την υλοποίηση των ΠΕΠ. Διότι, όπως θα ξέρετε όλο αυτό το έργο έχει σχεδιαστεί από κοινού από όλες τις τράπεζες, συνυπάρχουν, επικοινωνούν μεταξύ τους και αρθρώνουν κοινό λόγο μέσω της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών.

Επομένως το πλαίσιο είναι δεδομένο. Οι κοινοί κανόνες είναι δεδομένοι. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών δεν θα υλοποιηθεί στα παραδοσιακά επίπεδα, αλλά θα έχει να κάνει με τις διαδικασίες, με το επίπεδο εξυπηρέτησης πελατών, με τη δυνατότητα της κάθε τράπεζας να σταθεί στον πελάτη ως συνολικός χρηματοδότης και υποστηρικτής της επένδυσής του και με την ικανότητα που θα αναπτύξει να επικοινωνεί και να συνεργ-

γάζεται μαζί του. Και παράλληλα, η κάθε τράπεζα θα ενεργεί και ως ενδιάμεσος διαχειριστής του δημοσίου χρήματος. Είναι επομένως ένας ρόλος διπλός, εξαιρετικά δύσκολος, που υπόκειται σε αυστηρούς περιορισμούς και ελέγχους από τα εθνικά και ευρωπαϊκά όργανα και που για πρώτη φορά αναπτύσσεται σε τόσο μαζική έκταση.

Επομένως, ανταγωνισμός θα υπάρχει. Θα υπάρχει όμως εντός δεδομένου πλαισίου το οποίο οι τράπεζες θα κληθούν να υλοποιήσουν πολύ αυστηρά. Και μια ακόμη παρατήρηση σε ό,τι αφορά στο τι προσφέρουν, στο τι αποκομίζουν και σε ποιους κινδύνους οι τράπεζες.

Μέσα από την εμπλοκή τους στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο, αναλαμβάνουν έναν τεράστιο κίνδυνο, όχι υπό την έννοια του χρηματοοικονομικού κινδύνου. Αλλά και μία τεράστια πρόκληση.

Ουσιαστικά στη συνείδηση του πελάτη τους μπορεί να ταυτιστούν με αυτόν που είτε προωθεί την επένδυσή του, είτε την “κόβει”. Εδώ οι τράπεζες αντιμετωπίζουν μία πρόκληση: Αφενός να θεωρηθεί ότι συνδράμουν συνολικά στην ανάπτυξη της επιχείρησης, διαχειριζόμενες επενδύσεις που έχουν εγκριθεί από τα όργανα της Πολιτείας. Αφετέρου, εάν για οποιονδήποτε λόγο μία επένδυση δεν κριθεί επιλέξιμη, σύμφωνα με κριτήρια που θέτει το κράτος, όχι οι τράπεζες, τότε αυτόματα γίνονται μέρος ενός συστήματος που στα μάτια του τρίτου, του επενδυτή, μπορεί να κατηγορηθεί. Και αυτό είναι ένας τεράστιος κίνδυνος που αναλαμβάνουν. Είναι κατά κάποιον τρόπο η προσφορά τους προς την εθνική οικονομία. Αυτό δεν έχει αποτιμηθεί και το οποίο πραγματικά δημιουργεί και νέες ανάγκες συμπεριφοράς.

Γ. ΕΥΡΥΠΙΩΤΗΣ:

Πιστεύω γενικότερα ότι η παρουσία των τραπεζών στο Γ' ΚΠΣ θα επηρεάσει θετικά, απόλυτα θετικά. Νομίζω θα είναι καθαρά καινοτομικό. Η απορρόφηση των κονδυλίων θα γίνει σε πιο μεγάλη κλίμακα και σε συντομότερο χρόνο.

Α. ΤΣΟΥΜΑΣ:

Ήταν άλλωστε καταλυτικός ο ρόλος της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών ως προς το συντονισμό των προσπαθειών που καταβάλλονται, ώστε με τρόπο συστηματικό, οργανωμένο, μεθοδικό, να αναλάβουμε το πρόγραμμα αυτό και την επιτυχή υλοποίησή του. Αυτό νομίζω ότι αξίζει να μνημονευθεί.

Γ. ΓΕΡΟΝΤΟΥΚΟΣ:

Και σε αυτό συμφωνούμε όλοι βεβαίως.

Π. ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΟΥ:

Θα ήθελα να προσθέσω ότι η βασική συνέργεια για τις τράπεζες από την ενίσχυση αυτών των σχεδίων, δεν είναι η πώληση ενός προϊόντος τραπεζικού δανεισμού ή δύο-τριών προϊόντων σήμερα, αλλά είναι η ενίσχυση των επιχειρήσεων ώστε να είναι μακροπρόθεσμα βιώσιμες και άρα και δυνητικοί συνεργάτες των τραπεζών στο διηνεκές (σε ανώτερα επίπεδα μεγέθους).

Η “ΑΝΟΙΞΗ” ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΩΝ

Το σημερινό δάνειο των 30.000-60.000 ευρώ, είναι απλά η αρχή μιας αμοιβαίας σχέσης της επόμενης δεκαετίας-εικοσαετίας και αυτό είναι το στοίχημα που προβάλλει στο προσκήνιο.

Θ. ΚΙΤΣΙΔΗΣ:

Θα πρέπει να αναφερθούμε σε αντιδράσεις, από φορείς, πολλοί από τους οποίους είχαν ασχοληθεί με τη διαχείριση των ΚΠΣ και οι οποίοι μάλιστα προεξοφλούν την αποτυχία του εγχειρήματος. Η αναφορά τους σε έλλειψη εμπειρίας και ασυμβατότητας του ρόλου των τραπεζών με εκείνου της διαχείρισης των ευρωπαϊκών πόρων εκτιμώ ότι στερείται ουσιαστικής τεκμηρίωσης. Είναι αυτό που ακούγεται και μάλιστα έντονα, ότι κάποιοι οργανισμοί έχουν μεγαλύτερη εμπειρία από διαχείριση παρόμοιων προγραμμάτων, ενώ κάποιοι άλλοι, δηλαδή οι τραπεζίτες δεν την έχουν, διότι εμείς το μόνο που ξέρουμε είναι να δίνουμε δάνεια. Και μάλιστα ότι, ίσως μεροληπτήσουμε εις βάρος των προδιαγραφών του προγράμματος προκειμένου να πουλήσουμε δάνεια και να μη χάσουμε πελάτες.

Πιστεύουμε ότι, να μεν το Γ' ΚΠΣ είναι πολύπλοκο, έχει ιδιαιτερότητες, αλλά σαφέστατα οι κανονισμοί του δεν είναι έξω από την κοινωνία. Είναι συγκεκριμένοι και αφομοιώνονται εύκολα. Είναι συγκεκριμένες τεχνικές, υπάρχουν διαδικασίες και σαφέστατα οι τράπεζες είναι ίσως ο μοναδικός μηχανισμός που μπορεί να προσαρμοστεί πολύ γρήγορα. Επιπλέον, τα προβλήματα στην ανάπτυξη της χώρας μας δεν οφείλονται στην ύπαρξη τυποποιημένων και ελεγχόμενων διαδικασιών, ούτε στο πάντρεμα μεταξύ αναπτυξιακών και πιστοδοτικών κριτηρίων. Ίσως όμως οφείλονται στη σύγχυση που προκαλεί η ανεξέλεγκτη ανάμιξη πάσης φύσεως “πολιτικών” που εκφράζονται σε κάθε χώρο. Και είναι τουλάχιστον αφελής όποιος πιστεύει ότι τα πιστωτικά ιδρύματα και τα στελέχη τους θα διακινδυνεύσουν την αξιοπιστία τους και τις δεσμεύσεις που θα αναλάβουν έναντι των αρχών αλλά και των επιχειρήσεων της χώρας, προκειμένου να προσελκύσουν κάποιους νέους πελάτες. Δεν έχουν μάθει να λειτουργούν έτσι και δεν μπορούν να λειτουργήσουν εξάλλου.

